

Commissie
Rijksuitgaven

Aan de minister van Financiën

Plaats en datum: Den Haag, 17 februari 2010
Betreft: Evaluatie experiment verbetering verantwoording en begroting
Ons kenmerk: 31865-18/2010D07953
Uw kenmerk:
Uw brief van: 19 januari 2010

Geachte heer Bos,

In uw brief van 19 januari 2010 informeert u de Kamer over de evaluatie van het experiment “Verbetering verantwoording en begroting”. Namens de commissie voor de Rijksuitgaven bericht ik u het volgende.

De commissie vindt het van groot belang dat de uit te voeren evaluatie een basis kan zijn voor een adequate en brede bezinning op de toekomst van het VBTB-proces. In die optiek is de functie en opzet van de evaluatie breder dan de vraag in hoeverre het drie jaar geleden gestarte experiment geslaagd is.

De commissie vraagt u in dit licht aandacht voor twee onderwerpen:

1. De reikwijdte van de evaluatie.
2. Specifieke thema's en onderwerpen die vanuit het perspectief van de Kamer relevant zijn voor de evaluatie.

De reikwijdte van de evaluatie

Bij de start van het experiment is afgesproken dat in 2010 geëvalueerd zou worden. De commissie wil daarbij breder kijken dan het experiment. Bij aanvang van de VBTB-operatie in 1999 stelde de toenmalige minister van Financiën dat het traject circa tien jaar zou vergen. Halverwege de rit (na vijf jaar, in december 2004) is een brede ‘VBTB-evaluatie’ uitgevoerd en in de Kamer besproken (Kamerstuk 29 949, nr. 1). De commissie geeft de voorkeur aan een dit jaar uit te voeren VBTB-evaluatie (c.q. een “eindevaluatie”) inclusief het experiment, waarover in het najaar een debat gevoerd kan worden. Centrale vraagstelling is hoe voor de toekomst (volgende kabinetsperiode) een op de wensen van de Kamer toegesneden begrotings- en verantwoordingsstelsel kan worden gecreëerd, gegeven de lessen die op basis van tien jaar ervaring met de VBTB-operatie getrokken kunnen worden.

Specifieke thema's en onderwerpen

Bij een bredere evaluatie dan het experiment zouden in ieder geval de volgende onderwerpen aan bod moeten komen: beleidsconclusies, budgetrecht, input informatie, beleidsprioriteiten kabinet, beleidsdoorlichtingen, dechargeverlening, alsmede andere publieke middelen dan begrotingsuitgaven.

Beleidsconclusies

Het trekken van beleidsconclusies is een aandachtspunt dat terugkomt in alle jaarlijkse evaluaties die de commissie zelf heeft uitgevoerd. In 2002 is een motie aangenomen die de regering oproept in het jaarverslag beleidsconclusies op te nemen¹. In de evaluatie kan in kaart gebracht worden hoe met deze motie is omgegaan.

Budgetrecht

De VBTB-operatie heeft geleid tot het terugbrengen van 800 begrotingsartikelen naar circa 160. Bij aanvang van de VBTB-operatie bestond bij de Kamer de vrees dat dit ten koste zou kunnen gaan van de transparantie van de geldstromen (grote artikelen, minder toelichting, meer 'niet zichtbare' budgetverschuivingen binnen artikelen) en de mogelijkheden tot amenderen van de begroting. Het is nuttig om in de evaluatie te bekijken of dit al dan niet is gebeurd.

Om de Kamer meer inzicht te beiden in de flexibiliteit van de begroting (vrije ruimte), wordt sinds de invoering van VBTB per artikel de zogenaamde budgetflexibiliteit aangegeven. In de evaluatie kan worden nagegaan in hoeverre dit gewerkt heeft.

Input informatie

Een gevolg van VBTB is dat zogenaamde inputgegevens uit de begrotingen en jaarverslagen zijn verdwenen. In de praktijk is gebleken dat de Kamer deze informatie soms ook nuttig acht, bijvoorbeeld bepaalde apparaatskosten (aantallen ambtenaren, inhuur externen, ICT-budgetten). In de evaluatie kan dit aspect meegenomen worden. Dit temeer omdat de commissie over deze thematiek op 2 juli 2009 nog een brief aan u heeft gestuurd, naar aanleiding van voorstellen tot wijziging van de begrotingen van BZK en Financiën op dit punt². Beide voorgenomen begrotingswijzigingen zijn naar aanleiding hiervan uitgesteld, maar een standpunt over de wijze waarop apparaatsuitgaven in de begroting zullen worden opgenomen is sindsdien niet ontvangen.

¹ Motie Vendrik, TK 28 380, nr. 81.

² Brief d.d. 2 juli 2009 09-RU-B-012. Deze brief is beantwoord door de minister op 7 september 2009 (TK 31 700 IXB, nr. 30)

Beleidsprioriteiten kabinet

Een terugkerend punt in debatten en jaarevaluaties is de wijze waarop prioriteiten van het kabinet worden geoperationaliseerd (meetbare doelen plus daar aan gekoppelde budgetten) en verantwoord. In het bijzonder de relatie tussen regeerakkoord/beleidsprogramma enerzijds en de begrotingen/jaarverslagen anderzijds is een punt dat specifiek aandacht kan krijgen in de evaluatie. Hetzelfde geldt voor de wijze waarop de relatie wordt gelegd tussen kabinetsprioriteiten en budgetten.

Beleidsdoorlichtingen

Uit de eerste VBTB-evaluatie (2004) is het idee voortgekomen om beleid of beleidsartikelen periodiek te evalueren in de vorm van beleidsdoorlichtingen. Over deze thematiek heeft de commissie, los van het experiment, overleg met u gevoerd. De samenhang van beleidsdoorlichtingen met de begrotingscyclus (wat staat erover in begrotingen/jaarverslagen, hoe werkt aanbidding van beleidsdoorlichting gelijktijdig met jaarverslagen uit) kan worden betrokken in de nu voorziene evaluatie.

Dechargeverlening

Op initiatief van de commissie is vorig jaar explicieter aandacht besteed aan het verlenen van decharge. In mei 2010 zal dat weer gebeuren. Om die reden kan het zinvol zijn om in de evaluatie die u gaat uitvoeren te laten onderzoeken hoe deze versterkte politieke aandacht voor dechargeverlening ook binnen de ministeries uitwerkt.

Andere publieke middelen dan begrotingsuitgaven

VBTB richt zich primair op begrotingsuitgaven. Vanuit de wat bredere VBTB-filosofie om beleidsresultaten te koppelen aan daarvoor ingezette middelen, kan gekeken worden in hoe de VBTB-systematiek heeft uitpakkt bij specifieke categorieën uitgaven zoals specifieke uitkeringen en belastinguitgaven. Ook zou vooruitgeblikt kunnen worden of met de VBTB-systematiek inzicht kan worden verschaft in andere publieke middelen, zoals de premiemiddelen.

Betrokkenheid bij het opstellen van de evaluatie

U merkt in uw brief op, dat destijds is afgesproken dat het ministerie van Financiën de evaluatie samen met de ministeries, de Algemene Rekenkamer en de Kamer zal verrichten. De commissie heeft vertrouwen in een goede samenwerking bij de evaluatie en zal naar aanleiding van uw reactie de ambtelijke en politieke betrokkenheid bij het opstellen van de evaluatie graag nader bepalen.

Hoogachtend,

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,

Ch. B. Aptroot